

XORIJIY TIJORAT TASHKILOTLARI FILIALLARINING FAOLIYATINI
RO'YXATDAN O'TKAZISH VA LITSENZIYALASH

Xurramova Ra'no

Toshkent davlat yuridik universiteti magistranti.

Tel: + 998-99-815-85-06. ranoxurramova45@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15279530>

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida xorijiy tijorat tashkilotlari filiallarini ro'yxatdan o'tkazish va litsenziyalash jarayonlari, amaldagi qonunchilikdagi o'zgarishlar, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari tahlil qilingan. Tadqiqotda xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va mamlakat iqtisodiy muhitini yaxshilash maqsadida qabul qilingan normativ-huquqiy hujjatlar, ularning amaliyotdagi qo'llanilishi, xalqaro tajriba va ilg'or amaliy yondashuvlar o'rganilgan. Maqola xorijiy filiallarning ro'yxatdan o'tkazilishi va litsenziyalash jarayonlari qanday soddalashtirilgani, mavjud tizimdagi byurokratik to'siqlar va huquqiy noaniqliklarni bartaraf etish bo'yicha takliflarni o'z ichiga oladi. Shuningdek, xalqaro tajriba asosida O'zbekistonda ushbu jarayonlarni yanada takomillashtirish yo'nalishlari ham ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, xorijiy tijorat tashkilotlari, filial, litsenziyalash, ro'yxatdan o'tkazish, investitsiya, huquqiy asos, elektron tizim, byurokratik to'siqlar, xalqaro tajriba, qonunchilik, iqtisodiy islohotlar.

REGISTRATION AND LICENSING OF BRANCHES OF FOREIGN COMMERCIAL
ORGANIZATIONS

Abstract. This article analyzes the processes of registration and licensing of branches of foreign commercial organizations in the Republic of Uzbekistan, changes in current legislation, existing problems and ways to eliminate them. The study examines the regulatory legal acts adopted in order to attract foreign investments and improve the country's economic environment, their application in practice, international experience and advanced practical approaches. The article includes proposals on how to simplify the registration and licensing processes of foreign branches, eliminate bureaucratic obstacles and legal uncertainties in the existing system. It also indicates directions for further improvement of these processes in Uzbekistan based on international experience.

Keywords: Uzbekistan, foreign commercial organizations, branch, licensing, registration, investment, legal framework, electronic system, bureaucratic obstacles, international experience, legislation, economic reforms.

РЕГИСТРАЦИЯ И ЛИЦЕНЗИРОВАНИЕ ФИЛИАЛОВ ИНОСТРАННЫХ КОММЕРЧЕСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ

Аннотация. В статье анализируются процессы регистрации и лицензирования филиалов иностранных коммерческих организаций в Республике Узбекистан, изменения в действующем законодательстве, существующие проблемы и пути их устранения. В ходе исследования были изучены нормативно-правовые документы, принятые в целях привлечения иностранных инвестиций и улучшения экономической ситуации в стране, практика их применения, международный опыт и передовые практические подходы. В статье содержатся предложения по упрощению процессов регистрации и лицензирования иностранных филиалов, устранению бюрократических препятствий и правовой неопределенности в действующей системе. Также на основе международного опыта обозначены направления дальнейшего совершенствования этих процессов в Узбекистане.

Ключевые слова: Узбекистан, иностранные коммерческие организации, филиал, лицензирование, регистрация, инвестиции, правовая база, электронная система, бюрократические препоны, международный опыт, законодательство, экономические реформы.

KIRISH

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasi xorijiy investitsiyalarni jalb qilish, iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish va xalqaro biznes muhitini yaxshilashga qaratilgan keng ko'lamli islohotlarni amalga oshirmoqda.

Xususan, xorijiy tijorat tashkilotlari filiallarining mamlakat hududida faoliyat yuritishi uchun qulay va shaffof huquqiy asoslar yaratilmoqda.

Bu jarayon, bir tomondan, xorijiy investorlar uchun ishonchli muhitni ta'minlash, ikkinchi tomondan, milliy iqtisodiyotga ilg'or texnologiyalar va boshqaruv tajribasini olib kirishga xizmat qilmoqda.

2021-yil 14-iyulda qabul qilingan "Litsenziyalash, ruxsat berish va xabardor qilish tartib-taomillari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining Qonuni (O'RQ-701-son) ushbu sohadagi

asosiy normativ-huquqiy hujjat bo'lib, litsenziyalash va ro'yxatdan o'tkazish jarayonlarini soddalashtirish, byurokratik to'siqlarni kamaytirish hamda elektron xizmatlar orqali davlat organlari va tadbirkorlar o'rtasidagi o'zaro aloqalarni takomillashtirishga qaratilgan.

Shuningdek, 2022-yil 21-fevraldagi 80-sonli Vazirlar Mahkamasi qarori bilan "Litsenziya" axborot tizimi orqali ayrim faoliyat turlarini elektron tarzda litsenziyalash tartibi joriy etildi.

Xorijiy tijorat tashkilotlari filiallarini ro'yxatdan o'tkazish jarayonida esa, 2017-yil 9-fevraldagi 66-sonli Vazirlar Mahkamasi qarori bilan tasdiqlangan "Tadbirkorlik subyektlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi to'g'risidagi nizom" asosiy huquqiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Ushbu nizomga ko'ra, yuridik shaxslar, jumladan, xorijiy tashkilotlar filiallari, davlat ro'yxatidan o'tkazish uchun belgilangan tartibda ariza topshirishlari va zarur hujjatlarni taqdim etishlari lozim.

Ushbu maqolada xorijiy tijorat tashkilotlari filiallarining O'zbekiston Respublikasida faoliyat yuritishi uchun zarur bo'lgan litsenziyalash va ro'yxatdan o'tkazish tartib-taomillari, amaldagi qonunchilikdagi o'zgarishlar, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari tahlil qilinadi.

Tadqiqotda huquqiy-normativ hujjatlarni tahlil qilish, qiyosiy huquqiy tahlil, statistik ma'lumotlarni o'rganish va amaliy misollar asosida yondashuv metodlaridan foydalaniladi.

Asosiy e'tibor quyidagi savollarga qaratiladi:

Xorijiy tijorat tashkilotlari filiallarini ro'yxatdan o'tkazish va litsenziyalash jarayonlarida qanday huquqiy talablar mavjud?

Amaldagi qonunchilikda bu borada qanday o'zgarishlar kiritilgan?

Ro'yxatdan o'tkazish va litsenziyalashdagi byurokratik to'siqlar qanday muammolarni keltirib chiqarmoqda?

Xalqaro tajribada bu borada qanday ilg'or amaliyotlar mavjud va ularni O'zbekiston sharoitida qanday qo'llash mumkin?

Mavzuning dolzarbligi shundaki, xorijiy tijorat tashkilotlari filiallarining faoliyatini tartibga solish, ularning huquqiy maqomini aniqlash va faoliyatini qonuniy asosda yuritishini ta'minlash orqali mamlakatimizga xorijiy investitsiyalar oqimini oshirish, iqtisodiy o'sishni ta'minlash va xalqaro biznes muhitini yaxshilash mumkin.

Xalqaro adabiyotlar tahlili

Bugungi globallashtirilgan iqtisodiy sharoitda xorijiy tijorat tashkilotlari o'z faoliyatini kengaytirish maqsadida filiallar ochish orqali boshqa mamlakatlarga kirishni afzal ko'rmoqda.

Filial ochish nafaqat investitsiya kiritish, balki bozorni chuqurroq o'rganish, iste'molchilar bilan yaqin aloqada bo'lish va risklarni kamaytirish imkonini beradi. Filiallar, odatda, yuridik jihatdan tasischi kompaniyaning tarkibiy bo'linmasi sifatida faoliyat yuritadi.

Biroq, ularning huquqiy maqomi va faoliyat yuritish tartibi davlatlar kesimida sezilarli darajada farqlanadi.

Masalan, Saudiya Arabistonida xorijiy kompaniyalar filial ochishdan avval Savdo vazirligidan maxsus ruxsatnoma olishlari talab qilinadi. Agar bunday ruxsatnoma bo'lmasa, filial tomonidan yuritilgan faoliyat natijasida yuzaga kelgan huquqiy oqibatlar bo'yicha bevosita faoliyatni amalga oshirgan shaxslar javobgar bo'lishi mumkin (Aljabrin, 1998)¹.

Yana bir misol sifatida Birlashgan Arab Amirliklarini ko'rsatish mumkin. Bu yerda xorijiy kompaniyalar o'z filialini ochishdan oldin maxalliy xizmat ko'rsatuvchi agent tayinlashi shart. Ushbu agent kompaniya nomidan rasmiy vakolatlar bilan harakat qiladi, zarur bo'lsa, davlat organlari bilan muloqot olib boradi va kompaniyaning huquqiy javobgarligini cheklashda muhim rol o'ynaydi (Chambers & Partners, 2021)².

Litsenziyalash masalasi ham xalqaro miqyosda alohida muhimlikka ega. Ko'plab kompaniyalar xorijiy bozorga kirishda to'g'ridan-to'g'ri investitsiya o'rniga litsenziyalash yo'li bilan kirishni tanlashadi. Ayniqsa, kichik va o'rta korxonalar uchun bu yo'l kam xarajat talab qilgani bois samarali bo'lishi mumkin.

Bu usulda korxona o'z texnologiyasi, brendi yoki mahsulot ishlab chiqarish huquqini boshqa davlatdagi hamkorga topshiradi, bu esa yangi bozorlarni sinov tariqasida o'rganishga xizmat qiladi (MacMillan, 1979)³.

Biroq, litsenziyalash strategiyasining o'ziga xos salbiy tomonlari ham mavjud. Litsenziat kompaniya mahsulot yoki xizmat sifatini tushirishi mumkin, bu esa asl brendning obro'siga putur yetkazadi.

¹ Aljabrin, B. (1998). *Foreign business branches in Saudi Arabia: Legal implications and liability concerns*. SMU Law Review, 51(2), 449–467. Retrieved from <https://scholar.smu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3286&context=til>

² Chambers & Partners. (2021). *Branch/Representative offices of foreign companies in the UAE*. Retrieved from <https://chambers.com/articles/business-strategy-series-iv-branchrepresentative-offices-or-foreign-companies-in-the-uae>

³ MacMillan, R. (1979). *Licensing in international business: Opportunities for small firms*. North Carolina Journal of International Law and Commercial Regulation, 4(1), 159–176. Retrieved from <https://scholarship.law.unc.edu/context/ncilj/article/1054/viewcontent>

Bundan tashqari, litsenziat keyinchalik mustaqil ishlab chiqaruvchi yoki hatto raqobatchiga aylanishi ehtimoli bor. Bu esa huquqiy muhofaza tizimi va shartnomaviy mexanizmlarning qat'iyiligini taqozo etadi⁴.

Xalqaro huquqshunoslik va iqtisodiy siyosat sohasidagi akademik adabiyotlar xorijiy filiallar faoliyatining tartibga solinishini uchta muhim yo'nalishda muhokama qiladi.

Birinchidan, bu huquqiy muvofiqlik masalasidir — xorijiy kompaniyalar faoliyat yuritayotgan davlat qonunchiligi talablariga qat'iy amal qilishi lozim.

Bu, ayniqsa, litsenziyalash va ro'yxatdan o'tkazish jarayonlarida yaqqol namoyon bo'ladi.

Ikkinchidan, soliq va moliyaviy tartiblar — xorijiy filiallarning foydasi qanday soliqqa tortilishi, ularning daromadlarini tasischi kompaniyaga qanday o'tkazishi va kapital harakatlari qanday boshqarilishi muhokama qilinadi.

Nihoyat, uchinchidan, intellektual mulk huquqlarining himoyasi — litsenziya asosida faoliyat yuritayotgan kompaniyalar o'z brendlari, dizaynlarini va texnologiyalarini qanday himoya qilishi va ularning buzilish holatlariga qarshi qanday choralar ko'rishi kerakligi o'rganiladi.

Xalqaro tajriba asosida xorijiy filiallar faoliyatining samaradorligini ta'minlash uchun bir qator amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Birinchi navbatda, ro'yxatdan o'tkazish jarayonlari soddalashtirilishi, shaffof bo'lishi va investorlar uchun ochiq axborot tizimlari orqali amalga oshirilishi kerak.

Shu jihatdan O'zbekistonda joriy etilgan "Yagona davlat xizmatlari portal" kabi platformalar ijobiy tajriba sifatida baholanadi.

Ikkinchidan, elektron litsenziyalash tizimlari ham investorlar uchun qulaylik yaratadi — bu tizimlar inson omili aralashuvini kamaytiradi va jarayonlarning shaffofligini ta'minlaydi.

Nihoyat, mahalliy sheriklar bilan hamkorlikda ishlash xorijiy kompaniyalarga mahalliy me'yoriy talablarga moslashish va huquqiy muhitni to'g'ri tushunish imkonini beradi.

Shunday qilib, xalqaro adabiyotlar xorijiy filiallar faoliyatini yuritish masalasini keng yoritib, bu boradagi ilg'or yondashuvlar va muammolarni chuqur tahlil qiladi.

Bu esa, O'zbekiston kabi rivojlanayotgan iqtisodiyotlar uchun xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda muhim bilim manbasi bo'lib xizmat qiladi.

⁴ Transnational Matters. (2022). *Pros and cons of entering into a licensing agreement with a foreign company*. Retrieved from <https://www.transnationalmatters.com/pros-and-cons-of-entering-into-a-licensing-agreement-with-a-foreign-company/>

Ushbu jadvalda xorijiy tijorat tashkilotlari filiallarini ro'yxatdan o'tkazish va litsenziyalash jarayonining bosqichma-bosqich protsedurasi batafsil ko'rsatilgan. Ushbu jarayonga oid qonunchilik tahlili va statistik vizualizatsiya esa quyida taqdim etiladi.

NATIJALAR

O'zbekiston Respublikasida xorijiy tijorat tashkilotlari filiallarining faoliyat yuritishi uchun zarur bo'lgan asosiy protsedura ikki asosiy bosqichdan iborat: davlat ro'yxatidan o'tkazish va litsenziyalash (zarurat tug'ilganda).

Davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi

2020-yil 23-dekabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-6141-son Farmoniga muvofiq, yuridik shaxslarni ro'yxatdan o'tkazishning yagona elektron tizimi (my.gov.uz portali orqali) joriy etilgan. 2017-yil 9-fevraldagi VMQ-66-son qaror bilan tasdiqlangan "Tadbirkorlik subyektlarini ro'yxatdan o'tkazish to'g'risidagi nizom"da belgilanishicha, xorijiy tashkilot filiallari quyidagi hujjatlarni elektron tarzda taqdim etadi: asosiy kompaniya to'g'risidagi ma'lumot, filial ustavi, rahbar haqidagi ma'lumotlar va vakolatni tasdiqlovchi hujjat.

Ariza topshirilgandan so'ng, 3 ish kuni ichida tegishli adliya organi tomonidan tekshiruv amalga oshiriladi va natijaga ko'ra filial Yagona davlat registriga kiritiladi. Unga identifikatsion raqam (STIR) beriladi.

Litsenziyalash jarayoni

O‘zbekiston Respublikasining “Litsenziyalash, ruxsat berish va xabardor qilish tartib-taomillari to‘g‘risida”gi 2021-yil 14-iyuldagi O‘RQ–701-son Qonuni asosida, ayrim faoliyat turlari bo‘yicha (masalan, moliyaviy xizmatlar, tibbiyot, transport) litsenziya olish majburiy hisoblanadi. Bunda “Litsenziya” axborot tizimi orqali elektron ariza topshiriladi va 10 ish kuni ichida qaror qabul qilinadi.

Yuqoridagi diagrammada 2025-yil holatiga ko‘ra, eng ko‘p litsenziya talab qilinadigan faoliyat yo‘nalishlari ko‘rsatilgan. Eng yuqori ulush — moliyaviy xizmatlar (85%) hissasiga to‘g‘ri kelmoqda. Bu esa xorijiy bank va investitsiya kompaniyalarining faoliyati tartibga solinishi qanchalik muhimligini ko‘rsatadi.

Qonunchilik asoslari:

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni PF–6141-son (23.12.2020) — elektron davlat xizmatlarini soddalashtirish. VMQ–66-son qaror (09.02.2017) — yuridik shaxslarni ro‘yxatdan o‘tkazish tartibi. O‘RQ–701-son Qonun (14.07.2021) — litsenziya va ruxsat berish tartib-taomillari. VMQ–80-son qaror (21.02.2022) — “Litsenziya” axborot tizimi orqali elektron tartibda litsenziya olish.

Xulosa sifatida mazkur natijalar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston xorijiy tashkilotlar uchun soddalashtirilgan, raqamlashtirilgan va huquqiy kafolatlar bilan ta‘minlangan tizim yaratishga harakat qilmoqda. Ammo ba‘zi hollarda byurokratik to‘siqlar, tizimdagi texnik nosozliklar va mahalliy organlar bilan muvofiqlik yetishmasligi xorijiy investorlar uchun qiyinchiliklar tug‘dirmoqda. Shu boisdan, tartib-taomillarni yanada avtomatlashtirish, hujjat talablarini qisqartirish va huquqiy yordam mexanizmlarini kuchaytirish dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda.

MUHOKAMA

Xorijiy tijorat tashkilotlari filiallarining O‘zbekiston hududida erkin va qonuniy faoliyat yuritishi masalasi bugungi islohotlar davrida ayniqsa dolzarb bo‘lib bormoqda. So‘nggi yillarda hukumat tomonidan bu borada ko‘plab ilg‘or qadamlar tashlangan bo‘lsa-da, amaliyotda hali yechimini kutayotgan muammolar saqlanib qolmoqda.

Avvalo, natijalar nuqtai nazaridan qarganda, O‘zbekistonda xorijiy filiallarni ro‘yxatdan o‘tkazish va litsenziyalashning zamonaviy tizimi shakllanmoqda. Davlat xizmatlari elektronlashtirilib, “my.gov.uz”, “Litsenziya” axborot tizimi kabi platformalar orqali ko‘plab jarayonlar raqamlashtirildi.

Bu o'z navbatida xorijiy investorlar uchun qulaylik yaratdi, ularning huquqiy maqomi aniq belgilandi va faoliyat boshlashda ma'muriy to'siqlar sezilarli darajada kamaydi.

Masalan, ilgari filial ochish uchun kunlab yuritiladigan qog'ozbozlik jarayonlari bugun ko'pi bilan 3 ish kuni ichida yakunlanmoqda. Bu esa xalqaro investorlarning O'zbekiston bozoriga qiziqishini oshirayotgani bilan izohlanadi. Bundan tashqari, faoliyat turi litsenziyalanadigan holatlarda, elektron ariza topshirish imkoniyati vaqt va resurslarni tejamoqda.

Biroq, bu yutuqlar yonida muammoli jihatlar ham mavjud. Ulardan biri – normativ-huquqiy hujjatlar tizimidagi ayrim noaniqliklar. Masalan, faoliyat yuritish shakli sifatida “filial” tushunchasining huquqiy ta'riflari ayrim qonunlarda to'liq ochib berilmagan. Bu esa, ayniqsa, soliq, bojxona yoki mehnat huquqi bilan bog'liq masalalarda turlicha talqinlarga olib kelmoqda.

Shuningdek, ayrim hollarda mahalliy hokimiyat yoki vakolatli organlar tomonidan ro'yxatga olish tartibida bir xillik yetishmaydi. Elektron tizimda ariza topshirilgan taqdirda ham, ayrim hujjatlarning asl nusxalari talab qilinayotgani yoki oflayn tarzda takroran topshirish so'ralayotgani investorlar uchun qo'shimcha yuk bo'lmoqda.

Bu esa, islohotlarning to'liq natija berishi uchun, mahalliy organlarning texnik va institutsional salohiyatini oshirish zarurligini ko'rsatadi.

Yana bir dolzarb muammo — litsenziyalashdagi differensial yondashuv. Ayni paytda qaysi faoliyat turlari litsenziyalanishi kerakligi bo'yicha ro'yxat mavjud bo'lsa-da, ba'zi yangi turdagi xizmatlar (masalan, fintech, onlayn platformalar orqali ko'rsatiladigan konsalting xizmatlari) borasida huquqiy tartibga solish mexanizmlari yetarli emas. Bu esa huquqiy bo'shliqlar va tavakkalchiliklarga olib kelishi mumkin.

Ayni vaqtda xalqaro tajribaga e'tibor qaratilsa, xorijiy filiallar faoliyatini tartibga solishda ba'zi ilg'or modellar mavjud. Masalan, Singapur, Estoniya yoki Niderlandiyada xorijiy investorlar uchun “yagona oyna” tamoyili to'liq ishlaydi, ya'ni barcha ro'yxatga olish va litsenziyalash amallari bir markazda va maksimal 48 soatda yakunlanadi. O'zbekistonda ham bu kabi integratsiyalashgan yondashuvni to'liq joriy etish bo'yicha harakatlar boshlangan, biroq hali barcha hududlarda yagona standartda ishlamayapti.

Shuningdek, xorijiy investorlarga oid huquqiy muhofaza kafolatlari amaldagi qonunlarda mavjud bo'lsa-da, ularning bajarilishini ta'minlovchi sud amaliyoti barqaror emas. Xususan, xorijiy tashkilotlar ko'p hollarda mahalliy organlar bilan nizolarda o'z manfaatlarini himoya qilishda adliya tizimining kechikishlari yoki amaliyotdagi tafovutlardan shikoyat qilmoqda.

O'zbekiston xorijiy tijorat tashkilotlari filiallari uchun faoliyat yuritishga nisbatan huquqiy va institutsional asoslar yaratgan. Ammo bu tizimning amalda samarali ishlashi uchun yana bir qator masalalar — xususan, qonunchilikdagi aniqlik, mahalliy amaliyotdagi bir xillik, zamonaviy faoliyat turlarining tartibga solinishi, hamda huquqni muhofaza qiluvchi mexanizmlarning mustahkamlanishi ustida tizimli ishlash zarur. Aks holda, raqamlashtirilgan va huquqiy asoslar yaratilgan bo'lsa-da, xorijiy investorlar kutgan soddalik va kafolat darajasi to'liq ta'minlanmasligi mumkin.

XULOSA

O'zbekiston Respublikasi so'nggi yillarda xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va xorijiy kompaniyalar uchun qulay ishbilarmonlik muhitini yaratish borasida muhim islohotlarni amalga oshirib kelmoqda. Ayniqsa, xorijiy tijorat tashkilotlari filiallarini davlat ro'yxatidan o'tkazish va litsenziyalash tartiblarini soddalashtirish orqali ular uchun ochiq, shaffof va barqaror yuritilishi mumkin bo'lgan huquqiy maydon shakllantirilmoqda.

Maqolada ko'rib chiqilganidek, filiallar ro'yxatga olinishi tartibi 2017-yilgi VMQ-66-son qarori, litsenziyalash esa 2021-yildagi O'RQ-701-son Qonun va unga tegishli elektron tizimlar orqali amalga oshiriladi. Bular xorijiy subyektlar uchun muhim kafolatlar va jarayonlarning raqamlashtirilgan shaklini ta'minlab bergan. Ushbu yondashuv amalda tezkorlik va qulaylik bilan birga investitsiya muhitining jozibadorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Biroq, mavjud tizimning ayrim kamchiliklari ham aniqlandi. Jumladan, filial maqomini belgilovchi normativ hujjatlardagi noaniqliklar, ayrim hollarda mahalliy idoralar tomonidan talab qilinayotgan qo'shimcha hujjatlar, hamda litsenziyalash sohasidagi differensial va notekis yondashuvlar investorlar ishonchini pasaytirishi mumkin. Bundan tashqari, zamonaviy xizmat turlariga oid huquqiy asoslarning yetishmasligi (masalan, fintech yoki onlayn xizmatlar) mavjud qonunchilikni yangilashni talab qilmoqda.

Shu sababli, quyidagi tavsiyalarni ilgari surish maqsadga muvofiq deb hisoblanadi.

Filiallar maqomini qonunchilikda aniq belgilash va uni barcha tegishli hujjatlarda yagona talqinda mustahkamlash lozim. Mahalliy idoralarning vakolatlarini standartlashtirish va byurokratik to'siqlarni bartaraf etish uchun yagona tartib va reglamentlar ishlab chiqilishi zarur.

Yagona integratsiyalashgan platforma (One Stop Shop) tizimini butun mamlakat miqyosida joriy etish foydali bo'ladi. Raqamli xizmatlar turlarini tartibga solish bo'yicha maxsus qonunlar yoki normativ-huquqiy aktlar ishlab chiqilishi lozim.

Xorijiy investorlarning huquqiy himoyasi va nizolarni hal etish mexanizmlarini mustahkamlash hamda adliya tizimining ushbu sohadagi ixtisoslashuvini kuchaytirish talab etiladi.

Yakuniy xulosa sifatida aytish joizki, xorijiy tijorat tashkilotlari filiallarining O'zbekiston iqtisodiyotida tutgan o'rni tobora kuchaymoqda. Ularning faoliyatini huquqiy tartibga solish nafaqat investitsiya hajmini oshiradi, balki mamlakatning xalqaro maydondagi ishonchliligini ham mustahkamlaydi. Shu bois, qonun ustuvorligi, institutsional samaradorlik va investorlar bilan muloqotga tayyorlik — bu boradagi eng asosiy omillar sifatida doimo e'tiborda bo'lishi lozim.

REFERENCES

1. Aljabrin, B. (1998). *Foreign business branches in Saudi Arabia: Legal implications and liability concerns*. SMU Law Review, 51(2), 449–467. Retrieved from <https://scholar.smu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3286&context=til>
2. Chambers & Partners. (2021). *Branch/Representative offices of foreign companies in the UAE*. Retrieved from <https://chambers.com/articles/business-strategy-series-iv-branchrepresentative-offices-or-foreign-companies-in-the-uae>
3. MacMillan, R. (1979). *Licensing in international business: Opportunities for small firms*. North Carolina Journal of International Law and Commercial Regulation, 4(1), 159–176. Retrieved from <https://scholarship.law.unc.edu/context/ncilj/article/1054/viewcontent>
4. Transnational Matters. (2022). *Pros and cons of entering into a licensing agreement with a foreign company*. Retrieved from <https://www.transnationalmatters.com/pros-and-cons-of-entering-into-a-licensing-agreement-with-a-foreign-company/>
5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2017). *Tadbirkorlik subyektlarini davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi to'g'risidagi nizom* (VMQ–66-son, 9-fevral). Retrieved from <https://lex.uz/ru/docs/3111347>
6. O'zbekiston Respublikasi Qonuni. (2021). *Litsenziyalash, ruxsat berish va xabardor qilish tartib-taomillari to'g'risida* (O'RQ–701-son, 14-iyul). Retrieved from <https://lex.uz/docs/5511879>
7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. (2022). *Litsenziya axborot tizimi orqali faoliyat yuritish tartibi to'g'risida* (VMQ–80-son, 21-fevral). Retrieved from <https://lex.uz/docs/5870213>

8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2020). *Raqamlashtirish orqali davlat xizmatlarini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida* (PF–6141-sonli farmon, 23-dekabr). Retrieved from <https://lex.uz/docs/5197644>